

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/87/2017
Identifikačné číslo spisu:	4114010204
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4114010204.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 26. apríla 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvineného S. H., pre pokus obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1 Trestného zákona, o dovolaní obvineného S. H. podanom proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 01. júla 2014, sp. zn. 1To/50/2014, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného S. H. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra z 25. apríla 2014, sp. zn. 5T/19/2014, bol obvinený S. H. uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c/ a na § 140 písm. b/ Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

dňa 07.02.2013 v čase okolo 14:53 hod., v meste Levice, na chodníku ulice Sv. Michala číslo 4, pred budovou so sídlom Prvej Stavebnej sporiteľne, po predchádzajúcich vyhrážkach zabitím, v úmysle usmrtiť L. H., zozadu pristúpil k bývalej manželke L. H., ktorej počas chôdze vylial z umelohmotnej fľašky na oblasť hlavy ľahký technický, resp. lekárenský benzín, ktorý vzápätí zapalovačom zapálil, následkom čoho L. H. začala horieť oblasť hlavy a krku, čím jej spôsobil popáleninu oboch ušnic, tváre, krku, hrudníka, oboch rúk II. a III. stupňa s dobou liečenia a práceneschopnosťou v trvaní minimálne 6 týždňov, pričom u nej došlo k ohrozeniu životne dôležitých orgánov.

Za to mu bol uložený podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona, zistiac poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j/ Trestného zákona a istiac priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. f/ Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov nepodmienečne, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom strázenia.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona a § 78 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému S. H. uložený aj

ochranný dohľad na 24 (dvadsaťštyri) mesiacov.

Podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona súd obvinenému S. H. uložil povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody oznamovať údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tieto preukazovať probačnému a mediačnému úradníkovi, osobne sa hlásiť v lehote určenej probačným a mediačným úradníkom tomuto úradníkovi a vopred mu oznamovať vzdialenie sa z miesta svojho bydliska.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku súd obvinenému S. H. uložil povinnosť nahradiť poškodeným: 1/ L. H., nar. XX.XX.XXXX v A., trvale bytom H., W. XX, spôsobenú škodu vo výške 1.610,00 eur, 2/ K. W. poisťovňa, a.s., so sídlom T. XX/A, T., IČO: XX XXX XXX, spôsobenú škodu vo výške 7.855,80 eur, 3/ J. poisťovňa, a.s., so sídlom v T., Ul. XX. augusta 8, pobočka A., so sídlom Sv. E. 4, A., spôsobenú škodu vo výške 19,70 eura.

Podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku súd poškodenú L. H., nar. XX.XX.XXXX v A., trvale bytom H., W. XX, odkázal so zvyškom svojho nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal obvinený S. H. a jeho družka S. I. odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre rozsudkom z 01. júla 2014 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. b/, písm. d/ Trestného poriadku odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvineného S. H. uznal vinným zo spáchania pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. c/ Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že:

dňa 07.02.2013 v čase okolo 14:53 hod., v meste Levice, na chodníku ulice Sv. Michala číslo 4, pred budovou so sídlom Prvej Stavebnej sporiteľne, po predchádzajúcich vyhrážkach zabitím v úmysle usmrtiť L. H., zozadu pristúpil k bývalej manželke L. H., ktorej počas chôdze vyliat z umelohmotnej fľašky na oblasť hlavy ľahký technický, resp. lekárenský benzín, ktorý vzápätí zapalovačom zapálil, následkom čoho L. H. začala horieť oblasť hlavy a krku, čím jej spôsobil popáleninu oboch ušnic, tváre, krku, hrudníka, oboch rúk II. a III. stupňa s dobou liečenia a práceneschopnosťou v trvaní minimálne 6 týždňov, pričom u nej došlo k ohrozeniu životne dôležitých orgánov, pričom k smrti poškodenej nedošlo iba v dôsledku jej duchaprítomnosti a pomoci okoloidúcich osôb.

Za to mu bol Krajským súdom v Nitre uložený podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona, zistiť poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j/ Trestného zákona a zistiť priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. f/ Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov nepodmienečne, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom strázenia.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona a § 78 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému S. H. uložený zároveň ochranný dohľad na 2 (dva) roky.

Podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona súd obvinenému S. H. uložil povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody oznamovať údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tieto preukazovať probačnému a mediačnému úradníkovi, osobne sa hlásiť v lehote určenej probačným a mediačným úradníkom tomuto úradníkovi a vopred mu oznamovať vzdialenie sa z miesta svojho bydliska.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku súd obvinenému S. H. uložil povinnosť nahradiť poškodeným: 1/ L. H., nar. XX.XX.XXXX v A., trvale bytom H., W. XX, spôsobenú škodu vo výške 1.610,00 eur, 2/ K. W. poisťovňa, a.s., so sídlom T. XX/A, T., IČO: XX XXX XXX, spôsobenú škodu vo výške 7.855,80 eur, 3/ J. poisťovňa, a.s., so sídlom v T., Ul. XX. augusta 8, pobočka A., so sídlom Sv. E. 4, A., spôsobenú škodu vo výške 19,70 eura.

Podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku súd poškodenú L. H., nar. XX.XX.XXXX v A., trvale bytom H., W. XX, odkázal so zvyškom svojho nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie.

Podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, Krajský súd v Nitre odvolanie družky obvineného S. I., nar. XX.XX.XXXX ako oneskorene podané zamietol.

Krajský súd v Nitre v odôvodnení vyššie citovaného rozsudku uviedol, že v súvislosti s odvolacími námietkami obvineného S. H. je dôvodná tá časť, v ktorej namietal nesúlad skutkovej vety s tzv. vetou právnou. Už súd prvého stupňa v skutkovej vete napravil jej nedostatok obsiahnutý v obžalobe tak, ako je uvedené na str. 10 ods. 3 zhora odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa. Odvolací súd vyjadril v odôvodnení rozsudku súhlas s právnymi závermi súdu prvého stupňa; skonštatoval však, že i keď súd prvého stupňa správne zistil, že obvinený svojim konaním naplnil aj zákonné znaky spáchania trestného činu z osobitného motívu - z pomsty, tento inak správny záver nevyjadril aj v skutkovej vete odvolaním napadnutého rozsudku. Takto vznikol nesúlad skutkovej vety s právnou vetou, čo bolo dôvodom na zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku. Pretože však skutkový stav bol súdom prvého stupňa zistený správne a boli zároveň naplnené aj zákonné podmienky zakladajúce predpoklad, aby odvolací súd mohol sám vo veci rozhodnúť, urobil tak a napravil novým rozsudkom pochybenia, ktoré boli v prospech obvineného; zároveň v odôvodnení dodal, že pochybenia, ktoré zistil a ktoré boli v neprospech obvineného v zmysle dodržania zásady zákazu reformatio in peius napraviť nemohol, nakoľko odvolanie v neprospech obvineného prokurátor nepodal.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre podal dovolanie obvinený S. H. z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. i/ Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, resp. rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia), ktoré neskôr doplnil prostredníctvom obhajcu.

V dovolaní uviedol, že vo výroku skutkovej vety prvostupňového i odvolacieho súdu nie je úmysel obvineného usmrtiť poškodenú vyjadrený skutkovými okolnosťami, ale právnou vetou „v úmysle usmrtiť“, čo je právne neakceptovateľné. Popis skutku uvedený v skutkovej vete výroku o vine musí byť totiž uvedený tak, aby jednotlivé jeho časti zodpovedali znakom skutkovej podstaty trestného činu. Popis skutku tak, ako je uvedený v rozhodnutí súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, bez slovného spojenia vybratého z právnej vety „v úmysle usmrtiť“ nie je popisom skutku uvedeného v právnej vete, teda nie je popisom pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona. Skutok uvedený v rozhodnutiach súdov prvého a druhého stupňa je podľa názoru obvineného možné z uvedeného dôvodu posúdiť ako dokonaný trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Trestného zákona. V skutkovej vete navyše chýba skutkový popis takého konania obvineného, z ktorého by bolo možné vyvodiť úmysel usmrtiť iného a objektivizovať ho, čo obvinený okrem iného opiera aj o argument, že už prvostupňový súd v rozsudku z 25.04.2014, sp. zn. 5T 19/2014 skonštatoval, že popis skutku v obžalobe nezodpovedá jeho právnej kvalifikácii a preto súd skutkovú vetu doplnil. Doplnil ju však popisom nie skutkových okolností, ale uvedením časti právnej vety zo skutkovej podstaty trestného činu podľa § 145 Trestného zákona, čo je neprípustné, nakoľko ide už o vyhodnotenie konania obvineného vopred, ktoré nesmie byť uvedené v skutkovej vete. Navyše súdy neuviedli množstvo benzínu, ktoré obvinený vylial na poškodenú, pričom obvinený uvádza, že ide o množstvo tak malé, ktoré by nebolo spôsobilé na vyvolanie záveru v tom zmysle, že by obvinený konal v úmysle usmrtiť poškodenú. K tomu pristupuje aj záver znalca na hlavnom pojednávaní z 08. novembra 2011, podľa ktorého nedošlo k bezprostrednému ohrozeniu života poškodenej. Obvinený taktiež dodáva, že aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí z 13. februára 2014, sp. zn. 6 Ndt 2/2014 uviedol, že „v doposiaľ vykonanom dokazovaní nebolo jednoznačne preukázané, že v konaní obvineného išlo o vysoko sofistikovaný proces prípravy s jednoznačným cieľom zavraždiť poškodenú, bez akéhokoľvek iného následku“.

Obvinený nad rámec uvedeného konštatuje, že odvolací súd nepostupoval podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku a skutkovú vetu rozsudku zmenil v neprospech obvineného bez odvolania prokurátora podaného v jeho neprospech; domnieva sa, že takúto zmenu urobil len preto, aby tým odôvodnil právnu kvalifikáciu skutku z pohľadu jeho zavinenia a to najmä vo vzťahu k právnej kvalifikácii podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, ktorá v rozsudku prvostupňového súdu vôbec nebola v skutkovej vete vyjadrená.

Obvinený sa v priebehu odvolacieho konania nemal možnosť k doplneniu zásadných otázok do skutkovej vety vyjadriť, pričom podľa jeho názoru ide o nejednoznačné doplnenie. Odvolací súd uvedenú nejednoznačnosť vytvoril aj tým, že v nej neuviedol rozhodujúce skutočnosti pre posúdenie zavinenia obvineného, ktorými sú predovšetkým množstvo benzínu, ktoré obvinený pri skutku použil a uvádzanie nejasných formulácií o duchapritomnosti poškodenej a pomoci iných osôb a ich vplyvu na následok, ktorý mal obvinený spôsobiť. Ak by súd do skutkovej vety uvedené skutočnosti vyznievajúce nepochybne v prospech obvineného premietol, spochybnilo by to záver súdu o tom, že obvinený mohol byť minimálne uzročený s následkom smrti aj z pohľadu množstva použitej horľaviny. Takéto prekvapivé rozhodnutie súdu nerešpektuje základné zásady trestného konania a zvyšuje intenzitu prípadného zásahu do práva obvinenej osoby na spravodlivý proces podľa § 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čo je veľmi podstatné z pohľadu porušenia práva obvineného na obhajobu. V dôsledku takéhoto postupu odvolacieho súdu obvinený nemal vytvorené podmienky pre plné uplatnenie procesných práv a nemal ani možnosť sa k takémuto postupu vyjadriť, čo mu umožňuje § 122 a iné Trestného poriadku.

V nadväznosti na uvedené úvahy obvinený navrhuje, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa opierajú dôvody dovolania a aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 01. júla 2014, sp. zn. 1 To 50/2014 a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor okresnej prokuratúry. Uviedol, že s argumentáciou obvineného S. H. sa nestotožňuje a k naplneniu jednotlivých skutkových podstát obvineným namietaných dovolacích dôvodov nedošlo. Dovolacie dôvody obvineného sú prakticky totožné s ním už aplikovanými námietkami počas odvolacieho konania, s ktorými sa súdy oboch stupňov už zaoberali a v odôvodnení svojich rozhodnutí vyrovnali. Čo sa námietok obvineného vo vzťahu k doplneniu skutkovej vety týka, má prokurátor za to, že zákaz reformatio in peius nie je možno chápať tak, že z podnetu odvolania podaného výlučne v prospech obvineného nemožno doplniť popis rozhodných skutkových zistení vo výroku o vine v napadnutom rozhodnutí o skutkové okolnosti charakterizujúce určité znaky skutkovej podstaty trestného činu a to o také okolnosti, ktoré doposiaľ v skutkovej vete neboli dostatočne vyjadrené. Pokiaľ teda použitá právna kvalifikácia prichádza do úvahy, avšak popis skutkových okolností, ktoré ju odôvodňujú nie je dostatočne výstižný a presný, nič nebráni v doplnení a upresnení skutkovej vety tak, aby obsahovala všetky zákonné znaky trestného činu, na základe ktorých bol obžalovaný uznaný vinným. Právo na obhajobu obvineného teda žiadnym spôsobom nemohlo byť zásadne porušené; rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z dôsledne a jednoznačne zisteného skutkového stavu, z ktorého právnym posúdením sa odvolací súd zákonným spôsobom aj vysporiadal, čo je ostatne podrobne obsiahnuté v samotnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku. S poukazom na vyššie uvedené prokurátor navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky po prejednaní veci na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného S. H. odmietol podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 06. októbra 2017 (č.l. 765) poškodená 1/ L. H., ktorá uviedla, že právne sa k obsahu dovolania vyjadriť nevie; stotožnila sa však s rozhodnutiami súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, ako aj s obsahom priebehu trestného konania.

Poškodená 2/, spoločnosť K. W. poisťovňa, a.s. sa k dovolaniu obvineného vyjadrila podaním doručeným súdu prvého stupňa 28. septembra 2017 (č.l. 761), v ktorom uviedla, že právne posúdenie dovolania ponecháva výlučne v kompetencii príslušného súdu.

Poškodená 3/, J. poisťovňa, a.s., so sídlom v T., Ul. XX. augusta 8, pobočka A., so sídlom Sv. E. 4, A., sa k podanému dovolaniu nevyjadrila, aj keď jej toto bolo doručené dňa 25. septembra 2017 (doručenka na č.l. 760).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného S. H. nie je dôvodné, pretože je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku:

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu normovaného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu. Za porušenie práva obvineného na obhajobu predpokladaného obsahom predmetného ustanovenia nie je však možné považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnení podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by totiž záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku, ktorý vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (obdobne R 7/2011).

Zároveň je nutné skonštatovať, že obvinený v dovolaní neuvádza žiadnu obsahovo akceptovateľnú argumentáciu, ktorá by sa významovo vzťahovala k obsahu príslušného dovolacieho dôvodu, pričom rovnako nešpecifikuje akým spôsobom bolo porušené jeho právo na obhajobu. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutocne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takehoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestací ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvod dovolania, pokiaľ v skutocnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014), ktoré navyše nie je možné subsumovať pod takto vymedzené konkrétne ustanovenie Trestného poriadku.

Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva „zásadným spôsobom“. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo.

Zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Je rovnako potrebné bližšie špecifikovať obsah zásady „právo na obhajobu“. Táto v sebe konzumuje tri, relatívne samostatné, práva obvineného :

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Treba tiež zdôrazniť, že trestné konanie treba posudzovať komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivo extrahované úkony resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv.

Dovolací súd po preštudovaní spisového materiálu nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by v priebehu konania na súdoch nižšieho stupňa došlo k porušeniu práva obvineného S. H. na obhajobu. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa pojednávaní a uplatňovať svoje práva či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval. Najvyšší súd po preskúmaní obsahu spisového materiálu zistil, že obvinený S. H. vyššie špecifikované práva počas trestného konania tak na súde prvého, ako aj druhého stupňa aktívnym spôsobom využíval, a to jednak osobne, ako aj prostredníctvom jemu ustanoveným obhajcom JUDr. Martinom Endrodym, ktorý mu bol ustanovený opatrením Okresného súdu Nitra (č.l. 522) a ktorým bol v priebehu trestného konania tak pred súdom prvého stupňa, ako aj pred odvolacím súdom zastúpený.

S poukazom na vyššie uvedené nie je možné akceptovať právnu argumentáciu obvineného, podľa ktorej je porušenie jeho práva na obhajobu reflektované v „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. namietanej údajnej zmeny rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom v neprospech obvineného, spočívajúcu v doplnení skutkovej vety, pričom obvinený nemal možnosť vyjadriť sa k takejto zmene. Odhliadnuc od skutočnosti, že obvinený mal počas celého priebehu konania (a to konania pred odvolacím súdom nevynímajúc) možnosť uplatňovať jemu náležiacie procesné práva, uvedená, obvineným zjavne nesprávne - i keď domnelo - interpretovaná vada rozhodnutia odvolacieho súdu nemôže zakladať prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku.

Opierajúc sa o právne úvahy uvedené v predošlých odsekoch dospel najvyšší súd k záveru, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku nebol naplnený.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku:

Úvodom najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že v rámci dovolacieho konania nie je prípustné preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku), ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti

skutkovej povahy boli správne právne posúdené, to znamená, či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to nemôže najvyšší súd spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu je potrebné zdôrazniť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením (skutkovými závermi), ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku veta za bodkočiarkou. Dovolací súd nemôže skutok ustálený súdmi prvého a druhého stupňa ani meniť ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižších stupňov môžu obvinení v dovolaní uplatňovať len námietky právneho - hmotného charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi nižších stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho súdu. Z obsahu dovolania obvineného je navyše evidentné, že obsahuje totožné námietky ako tie, ktoré boli uplatnené v rámci odvolacieho konania iniciovaného odvolaním obvineného. S poukazom na vyššie citované právne úvahy by zaoberanie sa týmito námietkami zakladalo neprípustný procesný stav, ktorý by de facto dovolacie konanie stotožnil s konaním pred odvolacím súdom, čo je právnou úpravou dovolacieho konania s prihliadnutím na jeho špecifickú povahu ako mimoriadneho opravného prostriedku vylúčené. Najvyšší súd rovnako považuje za potrebné uviesť, že v dovolaní obvinený uplatňuje v podstatnej časti také dovolacie námietky, ktoré sa netýkajú právneho posúdenia zisteného skutku, ale iba zo subjektívneho pohľadu obvineného spochybňujú hodnotenie dôkazov vo veci konajúcimi súdmi, čo nemôže zakladať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku (obdobne 2 Tdo 59/2011).

Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd. Správnosť a úplnosť skutkových zistení dovolací súd nemôže posudzovať, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti) bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Námietka nesprávnosti skutkových zistení, námietka proti spôsobu a rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôže zakladať žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Nie je možné, s poukazom na obvineným uplatnený dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku, domáhať sa preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené. Dovolací súd môže posudzovať len to, či súdy na zistený skutkový stav, ktorý je v dovolacom konaní daný a nemenný, aplikovali správne ustanovenia Trestného zákona.

Pre dovolací súd je rozhodujúce zistenie odvolacieho súdu, že obvinený sa dopustil skutku tak, ako je popísaný v obžalobe prokurátora. Uvedené bolo podľa krajského súdu dostatočne preukázané aj vykonaným dokazovaním. Do skutkového stavu ustáleného súdmi nižších stupňov dovolací súd v zmysle vyššie uvedeného nie je oprávnený, a teda ani nebude zasahovať.

Rovnakou prizmou je teda nutné prihliadať aj na námietky obvineného súvisiace s údajným rozporom skutku uvedeného v skutkovej vete obžaloby s jeho právnou kvalifikáciou, ktorý odvolací súd „zhodil“ tým spôsobom, že v neprospech obvineného ju doplnil tak, aby z nej vyplýval cieľ konania obvineného, čím odvolací súd postupoval v rozpore so zákonom. K tejto argumentácii obvineného najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že odvolací súd v odôvodnení rozsudku na str. 7, ods. 4 zdôraznil, že súd prvého stupňa správne zistil, že obvinený svojím konaním naplnil aj zákonné znaky spáchania trestného činu z osobitného motívu - z pomsty, avšak súd prvého stupňa zrejme v dôsledku nedôslednosti

nepremietol tento správny právny záver do skutkovej vety; uvedené bolo dôvodom na zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku.

Na tieto právne úvahy odvolacieho súdu logicky nadväzuje aj jeho konštatovanie obsiahnuté na s. 9, ods. 1 dovolaním napadnutého rozsudku, podľa ktorého skutkový stav bol súdom prvého stupňa zistený správne a boli splnené podmienky na rozhodnutie o odvolaní obvineného za súčasného napravenia pochybení, ktoré boli v prospech obvineného, pričom pochybenia súdu prvého stupňa, ktoré boli v rámci súdneho prieskumu odvolacieho súdu v odvolacom konaní zistené a ktorých korekcia by vo svojej finalite bola v neprospech obvineného, odvolací súd nenapravil v zmysle zásady zákazu reformatio in peius a súčasnej absencie podania odvolania prokurátorom v neprospech obvineného. Inými slovami, odvolací súd správne postupoval, keď len korigoval nedostatok v skutkovej vete, pričom takéto doplnenie pre obvineného rozhodne nemalo za následok vydanie rozhodnutia v jeho neprospech; naopak, umožnilo správny a zákonný základ na uloženie trestu vo výmere identickej s tou, aká mu bola uložená súdom prvého stupňa.

Argumentáciu obvineného opierajúcu sa o obsah uznesenia Najvyššieho súdu z 13. februára 2014, sp. zn. 6 Ndt 2/2014 je rovnako potrebné odmietnuť ako irelevantnú a to z dôvodu, že predmetné uznesenie sa zaoberalo len rozhodnutím sporu o príslušnosť medzi Špecializovaným trestným súdom a Okresným súdom Nitra, najvyšší súd pritom správne dospel k záveru, že v posudzovanom prípade obvinený S. H. nekonal sofistikovane, s jednoznačným cieľom, dlhodobou prípravou a pod., čo sú okolnosti odôvodňujúce posúdenie skutku obvineného ako trestného činu úkladnej vraždy podľa § 144 Trestného zákona. Podľa § 14 písm. a/ Trestného poriadku, pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu sa vzťahuje na trestný čin úkladnej vraždy, nakoľko najvyšší súd v predmetnom uznesení vyhodnotil, že obvinený sa trestného činu úkladnej vraždy podľa § 144 Trestného zákona nedopustil, ako pôvodne nesprávne dôvodil Okresný súd Nitra rozhodol, že príslušným na vykonanie konania v trestnej veci obvineného je Okresný súd Nitra. Uvedené žiadnym spôsobom nesúvisí s námietkami obvineného vo vzťahu k skutkovým okolnostiam a súladu skutkovej vety s právnou vetou uvedenou vo výrokoch súdov prvého a druhého stupňa, nakoľko v príslušnom uznesení najvyššieho súdu neexistuje zmienka o dôvodnosti pochybností o tom, že sa obvinený mohol dopustiť obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c/ a na § 140 písm. b/ Trestného zákona. Z toho dôvodu najvyšší súd vyššie označenú argumentáciu obvineného s poukazom na tieto skutočnosti musel odmietnuť ako s vecou zjavne nesúvisiacou.

Rovnako neuniklo pozornosti najvyššieho súdu, že odvolací súd sa riadne vysporiadal aj s námietkami obvineného týkajúcich sa jednotlivých okolností súvisiacich s konkretizáciou úmyslu obvineného usmrtiť poškodenú L. H., a to najmä nešpecifikovania množstva benzínu, ktoré obvinený vylial na poškodenú, resp. absencie popisu následku jeho činu - bezprostredného ohrozenia života poškodenej. Tak, ako už správne skonštatoval odvolací súd na s. 8 ods. 4 dovolaním napadnutého rozsudku, u poškodenej došlo k ohrozeniu životne dôležitých orgánov prejavujúcemu sa symptómami opísanými v označenom odseku, pričom zároveň zranenia utrpené poškodenou zanechajú trvalé orgánové následky, ktoré znalec považuje za zohyzdenie. Najvyšší súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že nie je tzv. „tretou inštanciou“, teda súdnym orgánom identickým s odvolacím súdom; z obsahu dovolania obvineného je vzhľadom na vyššie uvedené evidentné, že obsahuje totožné námietky ako tie, ktoré boli uplatnené v rámci odvolacieho konania iniciovaného odvolaním obvineného a s ktorými sa odvolací súd riadne zaoberal a presvedčivým a úplným spôsobom sa s nimi v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku vyrovnal.

Z toho dôvodu najvyšší súd konštatuje, že rovnako nedošlo ani k naplneniu dovolacieho dôvodu obsiahnutého v § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

Poučenie:

